

трацію в ПАТ "Брокбізнесбанк" – провідного професіонала з питань врегулювання неплатоспроможності банків відділу запровадження процедури тимчасової адміністрації та ліквідації департаменту врегулювання неплатоспроможності банків Фонду гарантування вкладів фізичних осіб Куреного Олександра Вікторовича [4].

Відповідно до звітності ПАТ "Брокбізнесбанк" станом на 1 лютого 2014 р. обсяг коштів, що підлягав виплаті більш ніж 275 тис. вкладникам у межах гарантованого розміру відшкодування, становив 2,7 млрд грн [4]. Загалом тимчасова адміністрація в банку введена на період з 3 березня по 2 червня 2014 р. включно.

Протягом дії тимчасової адміністрації вкладники неплатоспроможного ПАТ "Брокбізнесбанк" можуть отримати свої кошти за договорами банківського вкладу (депозиту), строк дії яких закінчився, та за договорами банківського рахунку (поточні рахунки). Виплати за зазначеними договорами здійснюватимуться в розмірі вкладу, включаючи відсотки, нараховані на день прийняття рішення Національним банком України про віднесення банку до категорії неплатоспроможних, але не більше 200 тис. грн [4]. Так, вже більше ніж за місяць введення в банк тимчасової адміністрації, провела оцінка фінансового і майнового стану банку, і на її підставі визначилися чіткі заходи щодо виведення його з ринку. Було оголошено пошук потенційних інвесторів, які можуть бути залучені до виведення банку з ринку.

У таких випадках доцільно запропонувати потенційним інвесторам такі способи виведення банку з ринку:

- 1) відчуження всіх або частини активів і зобов'язань банку на користь приймаючого банку;
- 2) створення та продаж інвестору перехідного банку з передачею йому активів і зобов'язань банку;
- 3) продаж банку загалом [4].

Висновки. Тимчасова адміністрація не повинна бути "остаточною крапкою" до процесу ліквідації банку, а має здійснювати комплекс заходів, який передбачає відновлення фінансової стійкості окремого банку та банківської системи загалом. Введення тимчасової адміністрації має у кризовий і посткризовий період сприяти підвищенню рівня платоспроможності й ліквідності комерційних банків. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб повинен здійснювати всі необхідні заходи для того, щоб не відлякувати клієнтів, а навпаки, після проведення тимчасової адміністрації має підвищити довіру вкладників до банківської системи.

Література

1. Україна. Закон. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: від 23 лютого 2012 р., № 4452-VI / Верховна Рада України. – (Офіційний веб-сайт Верховної Ради України). [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Україна. Закон. Про банки і банківську діяльність: від 7 грудня 2000 р., № 2121-III / Верховна Рада України. – (Офіційний веб-сайт Верховної Ради України). [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.bank.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.fg.gov.ua>.

Горалько О.В., Силкин А.С. Временная администрация как инструмент укрепления банковской системы Украины

Рассмотрена сущность временной администрации и исследованы особенности ее проведения. Проанализирован процесс использования временной администрации в банках Украины для поддержания стабильности банковской системы в целом, уменьшения негативных последствий кризиса и повышения основных показателей деятельности банка. Проведен анализ нормативно-правового обеспечения, которое описывает процесс осуществления временной администрации в Украине и сделаны соответствующие выводы. Рассмотрено внедрение временной администрации на примере конкретного коммерческого банка и предложены мероприятия по улучшению проведения временной администрации в Украине.

Ключевые слова: временная администрация, антикризисное управление, Фонд гарантирования вкладов физических лиц, Национальный банк Украины, банковская система.

Goralko O.V., Sylkin O.S. Temporary Administration as a Tool to Strengthen the Banking System of Ukraine

The essence of temporary administration and the peculiarities of its implementation are examined. The process of using temporary administration in banks of Ukraine to support the stability of the banking system as a whole, reducing the negative effects of the crisis and improving the basic performance of the bank, is analysed. The analysis of normative and legal support describing the process of implementation of temporary administration in Ukraine and also appropriate conclusions are made. The introduction of a temporary administration for a specific example of a commercial bank and some measures to improve the conduction of temporary administration in Ukraine are considered.

Keywords: temporary administration, crisis management, the Fund Deposit Guarantee of the National Bank of Ukraine, banking system.

УДК 658.4:339.137.2

Доц. Н.І. Дуляба, канд. екон. наук;
магістрант І.В. Золотаревич – Львівська КА

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА З МЕТОЮ ЇХ ОПТИМІЗАЦІЇ ТА ЗНИЖЕННЯ

Досліджено сутність управління витратами та особливості її формування з метою оптимізації витрат та їх зниження. Зокрема, визначено загальнотеоретичні підходи до визначення сутності системи управління витратами. Охарактеризовано напрями оптимізації витрат з урахуванням особливостей організації діяльності торговельних підприємств. Визначено основні шляхи раціонального зниження витрат торговельного підприємства шляхом досягнення їх ефективності. Узагальнено основні шляхи побудови дієвої системи управління витратами торговельного підприємства з метою їх оптимізації та зниження.

Ключові слова: витрати, торговельне підприємство, оптимізація витрат, ефективність витрат, управління витратами.

Постановка проблеми. Тепер умови діяльності торговельних підприємств істотно змінилися. Зростання конкуренції між торговельними підприємствами різко підвищили вимоги до ефективності управління ними. При цьому оптимальна величина витрат має забезпечувати торговельному підприємству одержання достатньої суми прибутку, яка б забезпечила умови для його подальшого розвитку, задоволення соціальних запитів працівників. З одного боку, зменшення витрат підвищує економічну ефективність діяльності торговельного підприємства, але з іншого – може призвести до погіршення якості пропонованих послуг, що викликає зниження конкурентоспроможності і скорочує обслуговуваний сектор споживчого ринку. Усе це стимулює необхідність вдос-

коналення механізму управління витратами на рівні торговельного підприємства та створення системи управління ними.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі аспекти суті витрат, їх класифікації, обліку, аналізу, планування, особливостей управління витратами торговельного підприємства відображені в працях сучасних українських вчених: В. Бачинського, О. Білої, І. Бланка, Ф. Бутинця, Ю. Вериги, М. Грещака, І. Давидовича, В. Данилка, В. Косаріної, Л. Лігоненко, К. Лисенко, А. Мазаракі, В. Марцина, Л. Омелянович, К. Раїцького, Н. Савицької, А. Турила, Н. Ушакової, А. Фастовець, Н. Фірсової, Ю. Яковлева та ін.

Високо оцінюючи наукові та практичні здобутки вчених-економістів, необхідно зазначити, що питання управління витратами торговельних підприємств з метою їх оптимізації та зниження ще недостатньо вивчені. Наукова значущість та актуальність окреслених проблем зумовили вибір теми та мету дослідження.

Постановка завдання. Метою роботи є визначення особливостей управління витратами торговельного підприємства з метою їх оптимізації та зниження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Витрати за економічною сутністю є затратами живої та уречевленої праці на здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства, за натурально-речовим змістом – спожити частину матеріальних, нематеріальних, трудових і фінансових ресурсів у процесі функціонування підприємства.

Вивчення економічної літератури показало, що різні аспекти управління витратами розглядалися в багатьох працях. Однак більшість вчених розглядає управління витратами окремо від процесів розвитку підприємства. Так, С.Ф. Голов розглядає управління витратами як принципово нову систему, яка дає змогу чітко відстежувати, аналізувати й контролювати витрати. Т.П. Карпова вважає, що управління витратами включає такі елементи: планування, нормування, облік, калькулювання, економічний аналіз, контроль, регулювання та прогнозування витрат. О. Попов вважає, що: управління витратами – це розроблення і реалізація управлінських впливів, заснованих на використанні економічних законів щодо формування та регулювання витрат підприємства відповідно до його стратегічних і поточних цілей [2, с.136].

Економічне управління витратами торговельного підприємства передбачає чітке формулювання всього категорійного апарату, враховуючи всі позитивні сторони і недоліки наявних тлумачень.

Управління витратами – це складний, багатоаспектний та динамічний процес, що включає управлінські дії, метою яких є досягнення високого економічного результату діяльності підприємства [1]. Цей підхід розділяє А.П. Градов, який відзначає, що управління витратами не завжди повинне бути спрямоване безпосередньо на економію витрат. Принциповим є забезпечення ефективності цих витрат, тобто одержання прибутку, що реально виправдовує витрати. Саме тому головним в управлінні витратами є запобігання потенційно неефективним витратам.

Колектив авторів В.К. Данилко, О.М. Кушніренко, К.С. Марченко розглядають управління витратами як "процес цілеспрямованого їх формування щодо видів, місць та носіїв за постійного контролю рівня витрат і стимулювання зниження, що є важливою функцією економічного механізму управління під-

приємством" [2, с.44]. Управління витратами можна визначати як взаємопов'язаний комплекс робіт, які формують коригуючі впливи на процес здійснення витрат під час господарської діяльності підприємства, спрямовані на досягнення оптимального рівня (в межах допустимих відхилень) витрат в усіх підсистемах підприємства за виконання в них робіт. Критерієм оптимізації у такому разі є оптимальні витрати.

Система управління витратами істотно відрізняється від традиційного бухгалтерського обліку, орієнтованого на складання фінансової звітності. На відміну від бухгалтерського обліку, який відображає результати діяльності підприємства за минулий період, тобто за своєю суттю є ретроспективним, вона забезпечує контроль та аналіз поточної діяльності підрозділів, дає змогу виявити взаємозв'язок між рівнем витрат, обсягами товарообороту і прибутком та на підставі цього оперативно планувати майбутню свою діяльність. Тобто за своєю суттю управління витратами спрямоване на перспективу.

Ще одна відмінність управління витратами від фінансового обліку полягає в тому, що останній призначений як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів інформації (банків, фінансових та статистичних органів, інших підприємств), його ведення жорстко регламентується нормативними актами державних органів. Управління витратами, водночас, спрямоване на задоволення виключно внутрішніх потреб підприємства під час управління торговельною діяльністю торговельного підприємства. Воно не обмежене у виборі методів і розробляється відповідно до особливостей організаційної структури, тактичних і стратегічних цілей підприємства, спеціалізації торговельного підприємства, вимог організації торговельних процесів тощо.

Управління витратами відіграє надзвичайно важливу роль у розробці стратегії поведінки торговельного підприємства в ринкових умовах, тобто обґрунтуванні управлінських рішень під впливом зовнішнього економічного середовища. Не менше його значення в налагодженні ефективного внутрішньогосподарського управління, створенні ефективного механізму планування, контролю й аналізу витрат. Відтак, управління витратами значною мірою шляхом виконання функцій управління призначене забезпечувати оптимізацію та зниження витрат торговельного підприємства.

У загальному вигляді найважливіші напрями оптимізації та зниження витрат подано на рис. 1. Основними напрямками оптимізації витрат торговельного підприємства можна вважати:

- оптимізацію операційної діяльності підприємства;
- визначення раціонального асортименту товарів;
- обґрунтування додаткових витрат підприємства;
- вибір і заміна непродуктивного устаткування;
- визначення дешевших джерел закупівлі товарів;
- підвищення продуктивності праці персоналу.

Важливе значення у забезпеченні ефективності управління витратами торговельного підприємства має управління ними з метою зниження на всіх, без винятку, етапах торгівлі. У сьогоднішніх умовах господарювання необхідно вміти органічно поєднувати зниження витрат не лише без погіршення якісних параметрів торговельного обслуговування, але й їх покращення. Відтак, доцільно

здійснювати управління витратами насамперед на засадах дотримання принципу "недопущення зайвих витрат". Його суть зводиться до повної ліквідації фактів безгосподарності, наявних втрат від браку, простоїв, наднормативних витрат та істотного зниження величини витрат непродуктивного характеру.

Рис. 1. Напрями оптимізації та економії витрат торговельного підприємства [3]

Ринкові умови господарювання потребують постійного пошуку і запровадження сучасних ефективних методів зниження витрат, до яких варто віднести нормативний метод обліку витрат або ж аналогічний зарубіжний метод "стандарт-кост"; оперативний аналіз витрат обігу з виявленням відхилень, їх причин, вивучає і розробкою конкретних заходів з їх ліквідації тощо.

В умовах управління витратами торговельного підприємства з метою їх раціонального зниження потрібно досягати ефективності витрат, які залежать від багатьох факторів, основні з яких наведено на рис. 2.

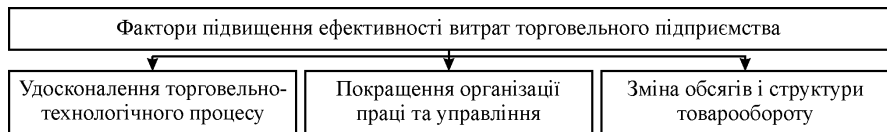

Рис. 2. Основні фактори підвищення ефективності витрат торговельного підприємства

У зниженні затрат повинна бути зацікавлена не лише адміністрація підприємства чи організації, тобто вище керівництво, але й усі, без винятку, їх

структурні підрозділи, від яких здебільшого залежать витрати торговельного підприємства. Таку зацікавленість працівникам торговельних підприємств доцільно передбачити в розроблених спеціальних системах матеріального і морального заохочення, схвалених на загальних зборах трудового колективу і зафіксованих у колективному договорі. Варто передбачити і розробити окремі умови стимулювання як для робітників, так і для спеціалістів і керівників, працівників служби матеріально-технічного забезпечення. Зазначені умови заохочення необхідно регулярно переглядати і вносити уточнення.

Побудову та вдосконалення управління витратами на торговельних підприємствах пропонується здійснювати шляхом [4, с.139]: виділення основних понять і процедур, системи управління витратами; виявлення наявних проблем формування та контролю витрат на підприємстві; формування моделі управління витратами з урахуванням особливостей галузі та підприємства; побудови інформаційної системи; адаптації документообороту до обраної інформаційної системи; розподілу відповідальності за формування витрат та створення механізму мотивації і стимулювання їх зниження.

Управління витратами торговельного підприємства є складовою управління підприємства загалом, і тому існує необхідність детального вивчення та вдосконалення саме формування рівня витрат, доходів і прибутків. Управління витратами полягає у цілеспрямованому впливові на витрати для зміни їхнього складу, структури або поведінки через зміну умов господарської діяльності торговельного підприємства. Для детального дослідження та аналізу впливу різних чинників на витрати необхідне створення уніфікованої системи управління витратами, яка забезпечить успішне функціонування підприємства на ринку та наявність прибутку. Недосконалі системи інформаційного забезпечення управління витратами, тому що надмірно зосереджена увага на витратах, їхній структурі, питомій вазі, проте їх прямо не пов'язують ані з доходами, ані з прибутком підприємства.

Висновки. Таким чином, в умовах ринкової економіки управління витратами торговельного підприємства повинно означати створення єдиної, раціональної, чітко та безперестанно функціонуючої системи з певними цільовими установками та взаємопов'язаними елементами. Удосконалення системи управління витратами спрямоване на постійний пошук і виявлення резервів економії ресурсів, нормування їх витрат, планування, облік та аналіз витрат за їх видами, стимулювання ресурсозбереження і зниження витрат з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Література

1. Давидович І.С. Управління витратами : навч. посібн. / І.С. Давидович. – Изд. 3-е, [перераб. и доп.]. – Тернопіль : Вид-во "Економічна думка", 2007. – 264 с.
2. Данилко В.К. Управління витратами : навч. посібн. / В.К. Данилко, О.М. Кушніренко, К.С. Марченко; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Житомирський держ. технолог. ун-т. – К. : Вид-во "Каравела", 2012. – 216 с.
3. Мазаракі А.А. Економіка торговельного підприємства : підручник / А.А. Мазаракі, Л.О. Лігоненко, Н.М. Ушакова. – К. : Вид-во "Хрещатик", 1999. – 800 с.
4. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства : навч. посібн. / Ю.С. Цал-Цалко. – К. : Вид-во ЦУЛ, 2002. – 656 с.

Дуляба Н.И., Золотаревич И.В. Особенности управления издержками торгового предприятия с целью их оптимизации и снижения

Исследована сутність управління затратами и особенности ее формирования с целью оптимизации затрат и снижения. В частности, определены общетеоретические подходы к определению сущности системы управления затратами. Охарактеризованы направления оптимизации затрат с учетом особенностей организации деятельности торговых предприятий. Определены основные пути рационального снижения расходов торгового предприятия путем достижения их эффективности. Обобщены основные пути построения действенной системы управления затратами торгового предприятия с целью их оптимизации и снижения.

Ключевые слова: затраты, торговое предприятие, оптимизация затрат, эффективность затрат, управление затратами.

Dulyaba N.I., Zolotarevych I.V. Some Features of Cost Management at the Commercial Enterprise to Provide its Optimization and Reduction

The nature of cost management features and its formation are investigated in order to optimize and reduce costs. Some general theoretical approaches to the definition of the cost management system are defined in particular. The areas of cost optimization concerning characteristics of the organization of trading enterprises are characterised. The main ways of management in order to reduce costs by achieving commercial enterprise efficiency are studied. The main way of building an effective cost management system of commercial enterprise for the purpose of optimization and reduction is summarized.

Key words: costs, commercial enterprise, cost optimization, cost-effectiveness, cost management.

УДК 330.[111+34.014]

Доц. Л.Г. Квасній, канд. екон. наук – Дрогобицький ДПУ ім. Івана Франка;

асист. В.В. Паславська, канд. екон. наук – НУ "Львівська політехніка"

РОЛЬ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Досліджено роль економічного потенціалу в забезпеченні стійкого розвитку економіки регіону. Розглянуто основні завдання, які необхідно вирішити для забезпечення стійкого економічного зростання економічної системи (регіону). Охарактеризовано основні принципи, які сприяють вирішенню наявних проблем на різних рівнях розвитку економічної системи України. Запропоновано концептуальну модель розвитку регіону з визначенням основних та другорядних зв'язків між окремими ланками економічної системи та окремими суб'єктами господарювання і вищим управлінським керівництвом.

Ключові слова: стійкий розвиток, економічний потенціал, економічна система, регіон, модель розвитку регіону.

Постановка проблеми. Усі ми є свідками того, що в Україні, як і в багатьох сферах світового розвитку, поглибилися кризові явища. Нинішня політична ситуація в Україні та її регіонах поставила людство перед необхідністю формування нового світогляду, обґрунтування нових цінностей, морально-етичних критеріїв та пріоритетів. Тому сьогодні, як ніколи, потрібна ідея, мета котрої об'єднувала б народи і держави. Найбільш прийнятною метою у найближчому майбутньому, вважають фахівці, може бути стійкий розвиток людства.

Проблема забезпечення стійкого розвитку економічних систем в нинішніх кризових умовах є однією з найбільш актуальних для економіки України. Тому важливим є вирішення питання спеціального управління економічною системою для ліквідації у ній кризових проявів та явищ на усіх організаційних рівнях.

Аналіз досліджень та публікацій. У науковій літературі питання потенціалу підприємства, маркетингового потенціалу фірми, економічного потенціалу регіону досліджують вчені Ю.Б. Лисенко, С.І. Гриценко, Є.Б. Патон, О.Ю. Кудріна та інші, проте ще недостатньо вивчено роль економічного потенціалу регіональних економічних систем та їх вплив на досягнення стійкого економічного розвитку регіонів України.

Метою роботи є дослідити роль економічного потенціалу окремих регіонів України в забезпеченні стійкого розвитку економіки.

Виклад основного матеріалу. С.І. Гриценко [1, с. 69] наголошує, що "стійкість розвитку економіки регіонів забезпечує позитивна динаміка задоволення потреб, яка залежить від економічного потенціалу, що зосереджений на тій чи іншій території. Економічний потенціал визначається наявністю ресурсів, які забезпечують можливість виробництва товарів, надання послуг та отримання доходів". При цьому наголошено на обов'язковій оптимізації логістичного потенціалу регіону. "Логістичний потенціал – це здатність економічного суб'єкта за наявності сприятливих умов оптимізувати структуру ресурсів і раціонально їх використовувати для досягнення поставленої мети" [1, с. 69].

Дослідження професора С. Закса [2] доводять, що для теорії організації важливими є не аналоги із сучасної еволюційної теорії, а її основні принципи, які сприяють вирішенню наявних проблем на різних рівнях розвитку економічної системи в кожен конкретний період часу. Концепція стійкого розвитку регіону об'єднує три основні точки зору: економічну, соціальну та екологічну (рис. 1).

Рис. 1. Триєдина концепція стійкого розвитку

З концепції випливає, що всі три елементи стійкого розвитку потрібно розглядати збалансовано на основі економічного потенціалу кожного регіону. У зв'язку з цими твердженнями, доцільно еволюційний розвиток економічної системи регіону розглядати в сукупності з дією внутрішніх та зовнішніх чинників на різних рівнях. Зокрема, під зовнішніми чинниками економічної системи регіону розуміють наявність конкуренції на ринках, сировинної бази, стан та специфіку економічного потенціалу регіону, законодавчу базу держави та місцевих органів влади, політичну ситуацію в світі, в країні і в регіоні.

До внутрішніх чинників відносять стан підприємств у регіоні, їх рівень розвитку та організаційні методи управління, наявність трудових ресурсів, їх освіченість, кваліфікацію. Стійкий розвиток – це розвиток, що задовольняє потреби сьогодення, але не ставить під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби. Він містить два ключових поняття: